

عنوان مقاله:

استفاده ی متقلبانه از مزایای بیمه ای در پرتو نظام کیفری ایران (مقایسه ی قانون تامین اجتماعی با قانون بیمه اجباری شخص ثالث مصوب ۱۳۹۵*)

محل انتشار:

دوفصلنامه دانشنامه حقوق اقتصادی، دوره 28، شماره 19 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 36

نویسندگان:

علی خالقی - دانشیار حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

داود سیفی قره یقاق - دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

افزایش استفاده ی متقلبانه از مزایای بیمه ای یکی از اصلی ترین معضل های بیمه های اجتماعی و تجاری است که خسارات هنگفتی را به صورت مستقیم بر بیمه گرها و غیر مستقیم بر بیمه شدگان و جامعه وارد می سازد. برای مقابله با این پدیده، قانون گذار در ماده ی ۹۷ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و ماده ی ۶۱ قانون بیمه ی شخص ثالث مصوب ۱۳۹۵ اقدام به جرم انگاری این رفتار، به عنوان جرمی مستقل، کرده و دو ضمانت اجرای حبس و جزای نقدی را برای آن در نظر گرفته است. مقاله ی حاضر با بررسی قوانین جدید، از جمله قانون مجازات اسلامی با اصلاحات ۱۳۹۹ به مطالعه ی استفاده ی متقلبانه از مزایای بیمه ای در پرتو نظام کیفری ایران پرداخته است. نقد و بررسی شرایط تحقق جرم و مجازات ها در تحقیق حاضر نشان داد که علی رغم تشابهات، میان جرم تحصیل متقلبانه ی مزایا در بیمه ی اجتماعی با بیمه ی شخص ثالث، تفاوت هایی نیز در حوزه ی قواعد ماهوی و شکلی دیده می شود. جرم استفاده ی متقلبانه از جمله جرائم عمدی و رفتار فیزیکی آن از نوع فعل مثبت مادی است. از حیث اوضاع و احوال، متقلبانه بودن عملیات شرط است که باید مقدم بر تحصیل وجوه و علت آن باشد؛ اما برخلاف کلاهبرداری لزومی به اغفال سازمان یا بیمه گر نیست. از جهت عنصر نتیجه نیز، جرم موضوع ماده ۶۱ مقید بوده و در آن انتفاع شخص مرتکب شرط است. نسبت به مطلق یا مقید بودن جرائم موضوع ماده ۹۷ نیز با توجه به دیدگاه ها، اصول حقوقی و لزوم خودداری از توسعه ی دامنه ی جرم انگاری، پذیرش نظریه ی مقید بودن برتری دارد. سیاست کیفری قانونگذار در زمینه ی مورد بحث، دوگانه و متزلزل است. مقنن در قانون بیمه ی شخص ثالث رویکردی سخت گیرانه را برگزیده است. این دوگانگی محصول دو عامل زمان و ماهیت مختلف بیمه ها است. در نظام حقوقی ما، با تصویب ماده ی ۱۵ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹، شروع به جرائم مزبور تابع حکم عام ماده ی ۱۲۲ ق.م.ا قرار گرفته و وصف جزایی خود را از دست داده است که همین امر ارتکاب آن را آسان می نماید. از منظر قواعد شکلی، جرم استفاده ی متقلبانه از مزایای بیمه ای به دلیل ماهیت تعزیری آن، مرور زمان پذیر است. جرم موضوع ماده ی ۹۷ جرمی قابل گذشت و منوط به شکایت سازمان می باشد؛ ولی تحصیل متقلبانه در بیمه ی شخص ثالث، غیرقابل گذشت محسوب می گردد که منطبق با اصل غیرقابل گذشت بودن جرائم است. بررسی ابعاد مختلف موضوع نشان می دهد که سیاست کیفری موجود، با وضعیت مطلوب فاصله ی بسیاری دارد و نمی تواند تضمین کننده ی وصول به اهداف مقنن باشد. از یکسو، این سیاست یک جانبه گرا و به ضرر بیمه شده است و از سوی دیگر، تمامی رفتارهای مجرمانه ی متضمن حيله و تقلب که بیمه گذار را از مزایای قانونی محروم می سازند، در برنمی گیرد. برای رفع این معایب لازم است مواد مزبور مورد اصلاح قرار گرفته و مجازات ها متنوع و متناسب با شدت و اهمیت جرم تعیین گردد.

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1408550>

